

ПОДАТКОВИЙ ВАЖІЛЬ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

П.В. Воронжак

Одеський національний політехнічний університет

Розглянуто сутність та обґрунтовано доцільність застосування податкового важелю інноваційного розвитку промислових підприємств

Науково-технічний та інноваційний розвиток є вирішальними чинниками економічного зростання, які сьогодні формують основу конкурентоспроможності країни, регіонів, видів економічної діяльності, підприємств та їх об'єднань. У суспільстві сформувався глибоке розуміння, що майбутнє промисловості та економіки країни в цілому визначається ключовою роллю інновацій, котрі сприяють підвищенню продуктивності праці і вкладеного капіталу, та раціональному використанню природних ресурсів.

Проте в Україні склалися особливі умови, її економіці притаманні такі тенденції, як:

— домінування 3-го і 4-го технологічних устроїв в якості джерел економічного розвитку, заснованих на низьких технологіях з високою ресурсо- та енергомісткістю. Їх домінування в умовах стрімкого зростання світових цін на ресурси утворює збитковість виробництва;

— недостатня кількість підприємств, розвиток яких можна вважати інноваційним: у 2011р. інноваційною діяльністю в промисловості займалися лише 1679 або 16,2% загальної кількості обстежених промислових підприємств. У машинобудування вона складала 24,5;

— загальні обсяги витрат на інноваційну діяльність у 2011р. склали – 14,33 млрд. грн. збільшення витрат у 1,78 рази до попереднього року. Із загального обсягу витрат найбільше коштів витрачено на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення – 63,3%-62,8%, на проведення внутрішніх та зовнішніх науково-дослідних розробок – близько 23%;

— серед напрямів інноваційної діяльності промислові підприємства приділяють увагу не тільки технологічним інноваціям, а й маркетинговим заходам щодо своєї продукції, технології та послуг (ринкове запровадження інновацій) та організаційним інноваціям (придбання нових зовнішніх знань, об'єктів інтелектуальної власності, навчання та підготовку персоналу), що є позитивним процесом в умовах ринкової економіки.

Нажаль, надії, що поклалися на підприємництво з позицій зміцнення конкурентних позицій вітчизняних виробників на внутрішніх і зовнішніх ринках засобів виробництва, доки ще не виправдалися [1]. Хоча за останній час в країні вже розпочався певний пошук у цьому напрямі, але це й досі відсутній теоретико-методичний базис формування і реалізації інноваційної політики як комплексної системи заходів щодо стимулювання, розроблення, супроводження, управління, планування і контролю процесів інноваційної діяльності у підприємницькому середовищі, взаємопов'язаних з адекватними заходами у важливих сферах життєдіяльності суспільства.

Забезпечення високого рівня інноваційної спроможності національних промислових підприємств великою мірою визначається ефективною системою оподаткування, рівнем її фіскального тиску на підприємства, націленістю на побудову конкурентоспроможної соціально-орієнтованої ринкової економіки на інноваційних засадах. Нажаль, дана проблематика висвітлена ще недосконало. Недостатньо досліджені питання регулювання активності інноваційних процесів у підприємницькому середовищі інструментами податкової політики, не відпрацьовані питання обґрунтування і моделювання системи пільг за етапами інноваційного процесу для його учасників як платників податків, визначення пріоритетності їх стимулювання [2, 3].

Надання податкових пільг може бути виправданим, якщо вони носять системний характер та спрямовані у підсумку на вирішення актуальних завдань розвитку економіки країни, не спотворюють економічної поведінки підприємств та не ускладнюють адміністрування й вико-

нання податкового законодавства. До того ж вони мають бути, й з погляду зіставлення витрат і вигід, більше ефективними, ніж пряме фінансування.

Не завжди умови для прямої підтримки інноваційного розвитку, наприклад, за рахунок залучення венчурного капіталу, є привабливими [4].

Досвід розвинених країн в галузі закордонного податкового стимулювання інноваційно-активних підприємств показує, що стимулювання необхідно розвивати, вдосконалюючи інституціональні умови та створюючи сприятливий клімат для приватного капіталу, його прямування до інновацій. Це сприятиме, підвищенню рівня інноваційної активності підприємств, затребуваності в інноваціях з боку реального сектору економіки, сприятливості бізнесу до прогресивних змін, залучення інвестицій в інноваційні проекти.

Таким чином, для стимулювання інноваційного розвитку підприємств та забезпечення ефективності його підтримки, а також доцільності перегляду або скасування пільг і преференцій потрібна систематизація заходів щодо податкового стимулювання, що узагальнює існуючі в науковій літературі підходи і дозволить охопити: заходи щодо податкового стимулювання, що пов'язані з інноваційними характеристиками, об'єкти інноваційної сфери, на які спрямовано наголошені заходи щодо податкового стимулювання, та інструменти податкового стимулювання. Це дозволяє систематизувати існуючі податкові важелі стимулювання інноваційної сфери економіки і сформувати цілісну систему з них

Література

1. Ван Тао. Формирование стратегии развития машиностроительного предприятия в условиях роста его наукоемкости [моногр.] / Ван Тао, С.В. Филиппова, Н.А. Заец. – Донецк: Изд-во «Ноулидж» (донецкое отделение), 2013. – 250 с.
2. Ясенова І.Б. Податкове регулювання як механізм активізації інноваційних процесів у підприємстві / І.Б. Ясенова, Є.В.Лазарєва // Зб. наук. праць «Прометей». – Донецьк, 2012. – №2 (38). – С. 132-135.
3. Филиппова С.В., Смоквіна Г.А. Шляхи регулювання інвестиційно-інноваційних процесів в Україні // Економіка розвитку. - ХНЕУ, 2008. - № 2 (46). - С. 51-53.
4. Филиппова С.В. Класифікація умов надання підприємствам венчурного капіталу для інноваційної діяльності підприємств [Електронний ресурс] / Филиппова С.В., Сааджан В.А. // Науковий журнал «Економіка: реалії часу» – Одеса: ОНПУ, 2013. – №2(7). – С. 163-171. – Режим доступу: <http://economics.opu.ua/files/archive/2013/No2/60-72.pdf>

МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО БАЛАНСУВАННЯ МОДЕЛЕЙ ЕКОНОМІКИ

В.І. Іващенко

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Проведене нами дослідження генезису та еволюційно-циклічного розвитку економічних систем на історичній шкалі часу, свідчить про існування замкнутого ланцюга та тривкої присутності в економіці технологічного укладу (далі – ЕТУ) моделей інформаційної, енергетичної, організаційної, індустріальної, постіндустріальної і інноваційної економіки, де: індикатором циклічності розвитку економічних систем є 6-ь технологічних укладів економіки; моделі економіки, що започатковують ланцюговий ряд, втрачають свою самостійність на користь інших економічних систем, з тим щоб її повернути собі на наступному етапі еволюційно-циклічного розвитку людської цивілізації й наростити свій потенціал дій за рахунок моделей економіки, які адекватно втрачають свою самостійність; кожен новий етап розвитку людської цивілізації супроводжується балансуванням моделей економіки в межах ЕТУ.

